

operaci mezi Východem a Západem jako jev, který oslabuje jednotu a spolupráci socialistických zemí a svými důsledky i postavení dělnické třídy v západní Evropě, a postavila se proti navazování styků s EHS, dr. Szutty z Budapešti poukázal na praktické zkušenosti maďarské spolupráce s ekonomy na Západě, včetně užitečných odborných kontaktů s EHS. Poukázal na to, že jsou-li tyto vztahy s EHS prospěšné maďarským národním zájmům, tj. zájmům socialistického státu, nevidí důvod, proč by měly být v rozporu s principy spolupráce mezi socialistickými zeměmi. Naopak je nutno současně rozvíjet ekonomickou spolupráci RVHP, a to především s těmi, kdož mají hluboký zájem na této spolupráci, a dále navazovat kontakty mezi RVHP a EHS jako institucemi, což může přispět k zlepšení celoevropské hospodářské spolupráce.

V závěrečném slově ředitele moskevského ústavu N. N. Inozemcev, člen korrespondent AV SSSR, podtrhl jako přínos konference různost názorů na projedná-

vané otázky při zachování jednoty v otázkách principiálních. Domnívá se, že právě vědeckí pracovníci socialistických zemí by se měli ještě více scházet a diskutovat o problémech, před kterými stojí socialistické země při řešení nových úkolů praktické zahraniční politiky. Předložil návrh na přípravu některých společných vědeckých projektů, na kterých by se podíleli vědci několika socialistických zemí.

Konference v Moskvě ukázala, že výzkum v socialistických zemích na problematice evropské bezpečnosti a spolupráce se kvantitativně podstatně rozšířil a že hloubka studia vede pracovníky i k novým, realističtějším názorům, které mohou významně pomoci i při formulování zahraniční politiky socialistických zemí v této otázce. V této souvislosti je možno říci, že i československá delegace splnila na konferenci svůj úkol a svými vystoupeními přispěla k celkovému zdaru jednání.

K. Krátký

JEDNÁNÍ O KOOPERAČNÍCH VZTAZÍCH VÝCHOD — ZÁPAD

Ve dnech od 2. do 4. května 1968 se v Praze uskutečnilo přípravné jednání o programu organizace příští, v pořadí již třetí konference u kulatého stolu o kooperačních vztazích Východ—Západ. Podnět k těmto konferencím dala *Liga pro evropskou hospodářskou spolupráci* v roce 1965. Československé veřejnosti je velmi málo známo o této organizaci. Vznikla v roce 1946 jako volné sdružení hospodářských činitelů a teoretických ekonomů a stala se členskou organizací tzv. Evropského hnutí. Její vznik a činnost souvisely tedy s evropskými koncepcemi a prodělaly vývoj těchto koncepcí. Dnes se akcí Ligy účastní osobnosti západoevropského podnikání ve 12 zemích. (V Dánsku, Finsku, Irsku, Portugalsku a Řecku nemá Liga národní skupiny.) Diskuse na půdě Ligy slouží objasnění ekonomické problematiky doléhající na podnikatele a hledání východisek. Liga nemá vůči nikomu žádnou kompetenci. Jsou-li však představiteli Ligy akcionáři a ředitelé velkých podniků a profesori-poradci vládních institucí, přenesou se závěry z diskusí Ligy do rozhodnutí managerů i vládních čini-

telů. Stanovisko firem jako Royal Dutch Shell, Siemens, Volvo, Péchiney a jim podobných a mínění jejich ředitelů a akcionářů nebývá nevyslyšeno.

Pozornost Ligy se od roku 1965 stále více obracela k východoevropským socialistickým zemím. Dá se říci, že za poslední tři roky byly nejnámějšími akcemi Ligy právě dvě konference u kulatého stolu o obchodu a kooperaci se socialistickými zeměmi. Zatímco v roce 1965 probíhalo jednání bez účasti socialistických zemí (nebyly ještě pozvány), druhá konference v únoru 1967 v Bruselu se konala již za účasti představitelů šesti východoevropských socialistických zemí (bez SSSR a NDR). Tam se ukázalo, že politický přístup z obou stran je kladný, že obě strany chápou význam širší hospodářské spolupráce pro upevnění nejen evropské ekonomiky, ale i evropské politické spolupráce.

Aktivní přístup Ligy, její iniciativní organizátorskou činnost lze snadno pochopit, sledujeme-li obavy, s nimiž se v západní Evropě přijímá pronikání amerických firem do Evropy a jejich rychlý

kvantitativní i kvalitativní růst. Západoevropské firmy by dnes pocitovaly tlak amerických gigantů, i kdyby se jejich evropské investice každoročně — asi od roku 1959 — nezvyšovaly. Prostor pro podnikání, jímž americké firmy doma i na západní polokouli disponují, jim umožňuje to, čemu se běžně říká *economy of scale*, v daleko větší míře než jakýkoliv prostor západoevropských firem. A přece ve východní Evropě je trh 350 miliónů obyvatel, který se každoročně pravidelně (i když ne bez výkyvů) rozšiřuje. Obrat na tomto trhu představuje 44,7 miliardy dolarů (1966), tedy 25 % obratu západoevropského zahraničního obchodu, ale okolo 70 % z toho připadá na vzájemné styky socialistických zemí. Poslední léta přitom ukázala, že i při nedostatku volných deviz lze najít cesty k rozšíření výměny, zejména v průmyslové kooperaci, tak obvyklé mezi vyspělými průmyslovými zeměmi. Problémů vzniká sice nemálo, ale právě na ně se zaměřuje pozornost činitelů Ligy, kteří hledají konkrétní možnosti k odstranění překlad v kooperačních vztazích, při nichž výrobní činitelé vlastně přecházejí z jedné země do druhé.

Právě toto hledání konkrétních překážek a možností jejich odstranění bude — podle dohody dosažené letos začátkem května v Praze — obsahem příští konference u kulatého stolu. 42 zástupců z 11 zemí západní Evropy a 28 představitelů 7 evropských socialistických zemí se ve velmi vyrovnané a objektivní diskusi dohodlo, že začátkem roku 1969 projednají v Bruselu dosavadní výsledky především výrobní kooperace, zhodnotí zkušenosti na úseku právním, obchodním i finančním a pokusí se — tentokrát bez zbytečných vzájemných výtek a rekriminací — vypracovat typy kooperačních dohod, reagujících

na podmínky a zájmy obou skupin zemí. Složení západoevropských delegací, v jejichž řadách jsme viděli zástupce některých evropských gigantů (Péchiney z Francie, Solvay & Cie z Belgie, Siemens z NSR, Royal Dutch Shell a A.K.U. z Holandska, Volvest ze Švédska) a četné finanční experty, je zárukou toho, že východoevropští zástupci budou jednat s velmi kompetentními odborníky. Nevýhodou socialistických zemí zůstává, že nemají podobnou nevládní organizaci, jež by sdružovala přímé zájemce o kooperaci, že takto je jejich postup roztržštěn a ovlivňován i oficiálním stanoviskem, které někdy vzniká i nahodile v kruzích, jejichž politické uvědomění a disciplína nemůže dostatečně nahradit přímý ekonomický zájem a tlak socialistických podniků. Navíc koordinace postupu je v Lize snazší než na ad hoc a v poslední chvíli organizované poradě socialistických představitelů, kteří pak nemají dostatek času a možností dospět k ucelenému a jednotně formulovanému dohodnutému stanovisku, jaké v Praze přednesl za Ligu prof. Charles Roger, tajemník Belgické ekonomické rady.

Ústav pro mezinárodní politiku a ekonomii poskytl tentokrát fórum pro diskusi, která z teoretické sféry přešla do zcela praktické technické sféry, nicméně vzhledem k velmi závažnému cíli rozšíření základny evropské spolupráce v zájmu evropského míru a bezpečnosti vykonal ÚMPE důležité politické poslání.

V souvislosti s pražským předběžným jednáním přednesl prof. Charles Roger v ÚMPE 30. dubna přednášku na téma *Změny průmyslových struktur v důsledku integrace v EHS* a zodpověděl dotazy přítomných.

K. Č.

EVROPSKÝ SEMINÁŘ V READINGU

Ve dnech od 30. 3. do 6. 4. 1968 se na readingké univerzitě u Londýna konal osmý evropský seminář pořádaný výborem Evropské studentské asociace. Na programu semináře, jehož smysl viděli organizátoři v „překonání národních antagonismů a uvědomění si nutnosti obnovit tvůrčí úlohu Evropy ve světě“, byly

otázky západoevropské integrace a vztahů Západ—Východ.

Týdenního semináře se zúčastnilo na 180 studentů z různých evropských zemí. Mezi přednášejícími byli významní političtí činitelé, pracovníci bruselské komise EHS, historici, politologové, ekonomové a žurnalisté. Na jejich přednášky, z nichž